

БОРЩІВНИК СОСНОВСЬКОГО В КУЛЬТУРІ І ДИКОМУ СТАНІ

Призначення. Забезпечити владу і приватних осіб науково обґрунтованими, доступними практичними методами щодо зменшення кількості та запобігання подальшому поширенню борщівника Сосновського (*Heracleum sosnowskyi* Manden.).

Борщівник Сосновського має широке застосування: у кормовиробництві, медицині, як добрий медонос. Водночас інтродуковані види заселяють практично всі райони України, завдаючи серйозного негативного впливу на біорозмаїття, руйнуючи природні екосистеми, завдаючи суттєвих економічних збитків і створюючи небезпеку для здоров'я людей.

Універсальних способів боротьби з біологічними інвазіями покищо не існує. Сьогодні для боротьби з борщівником існують різні методи: ручне або механічне знищення (за висоти рослин 20-30 см), випасання худоби, застосування гербіцидів, переорювання і висівання різноманітних трав.

Гліфосат (раундап) – єдиний гербіцид, який використовують у Європі для боротьби з борщівником. Обприскування гліфосатом найкраще робити навесні, коли вже почали розпускатися (але ще не повністю розкрилися) листки. Глибоке переорюванням (не менше ніж на 24 см) трьома тижнями пізніше практично унеможливорює збереження у ґрунті життєздатного насіння борщівника. Селективні гербіциди, що впливають тільки на широколистяні рослини (у тому числі й на проростки борщівника), цілком можна використовувати ще один раз під час росту.

Після обробітку ґрунту поле необхідно засіяти різними травами якомога густіше (4000 паростків на м²). Найефективніші види трав, які адаптовані до умов регіону, можуть рости разом і добре відростають після їх скошування. Серед травосумішок рекомендують такі: грястиця збірна (*Dactylis glomerata*), вівсяниця червона (*Festuca rubra*) (50:50) або райграс пасовищний (*Lolium perenne*), вівсяниця червона (*Festuca rubra*), тонконіг лучний (*Poa pratensis*) (12:35:53).

Сьогодні єдиним методом боротьби з поширенням борщівника в дикій природі є картування зон його самовисівання та знищення рослин до утворення і дозрівання насіння.

Сфера застосування. Сільськогосподарські підприємства різних форм власності на землю, власники земель несільськогосподарського призначення.

Розробники: Шувар І.А., д.с.-г.н., професор, Шувар А.І., Шувар А.М., к.с.-г.н., Бінерт Б.І., к.с.-г.н., доцент, Бойко І.Є., ст. викладач.

SOSNOWSKI'S HOGWEED AS GROWING AND A WILD CROP

Shuvar I.A., Shuvar A.I., Shuvar A.M., Binert B.I., Wojko I.J.

Features of the use of sosnowski's hogweed in a national economy and its harmfulness to the ecosystems and people.